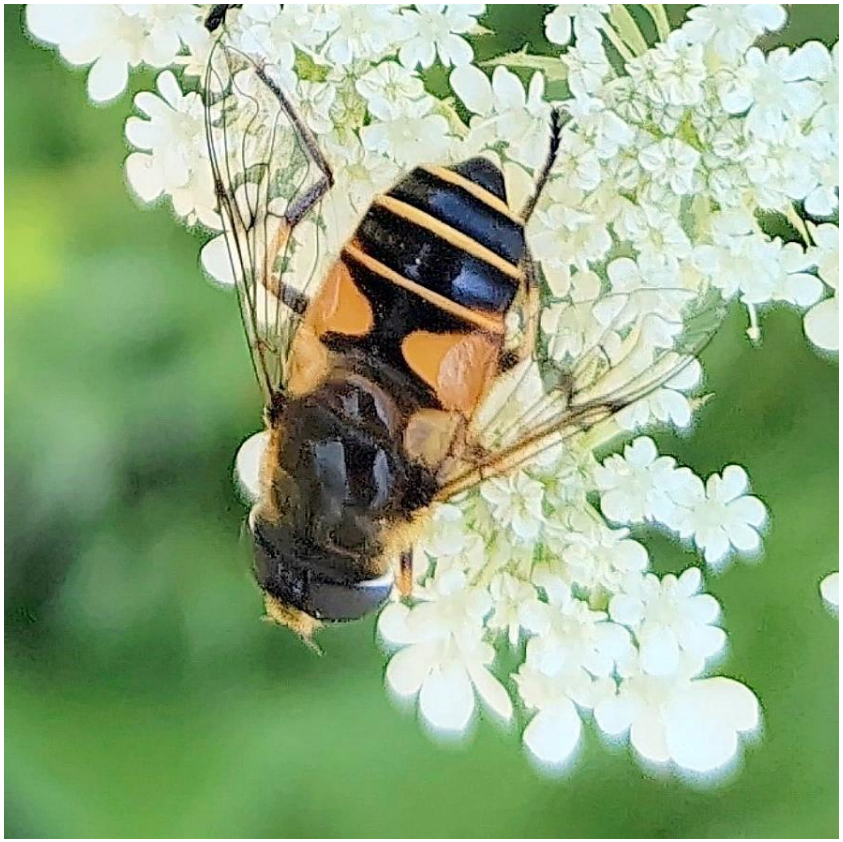
DOOR DE WERKGROEP ZOETWATERBIOLOGIE VAN DE K.N.N.V.-AFDELING GOUDA E.O.

IN 2026 UITGEVOERDE INVENTARISATIES

Op alle vier inventarisatiedagen hadden we droog weer en konden de waterdiertjes buiten worden gedetermineerd en genoteerd.

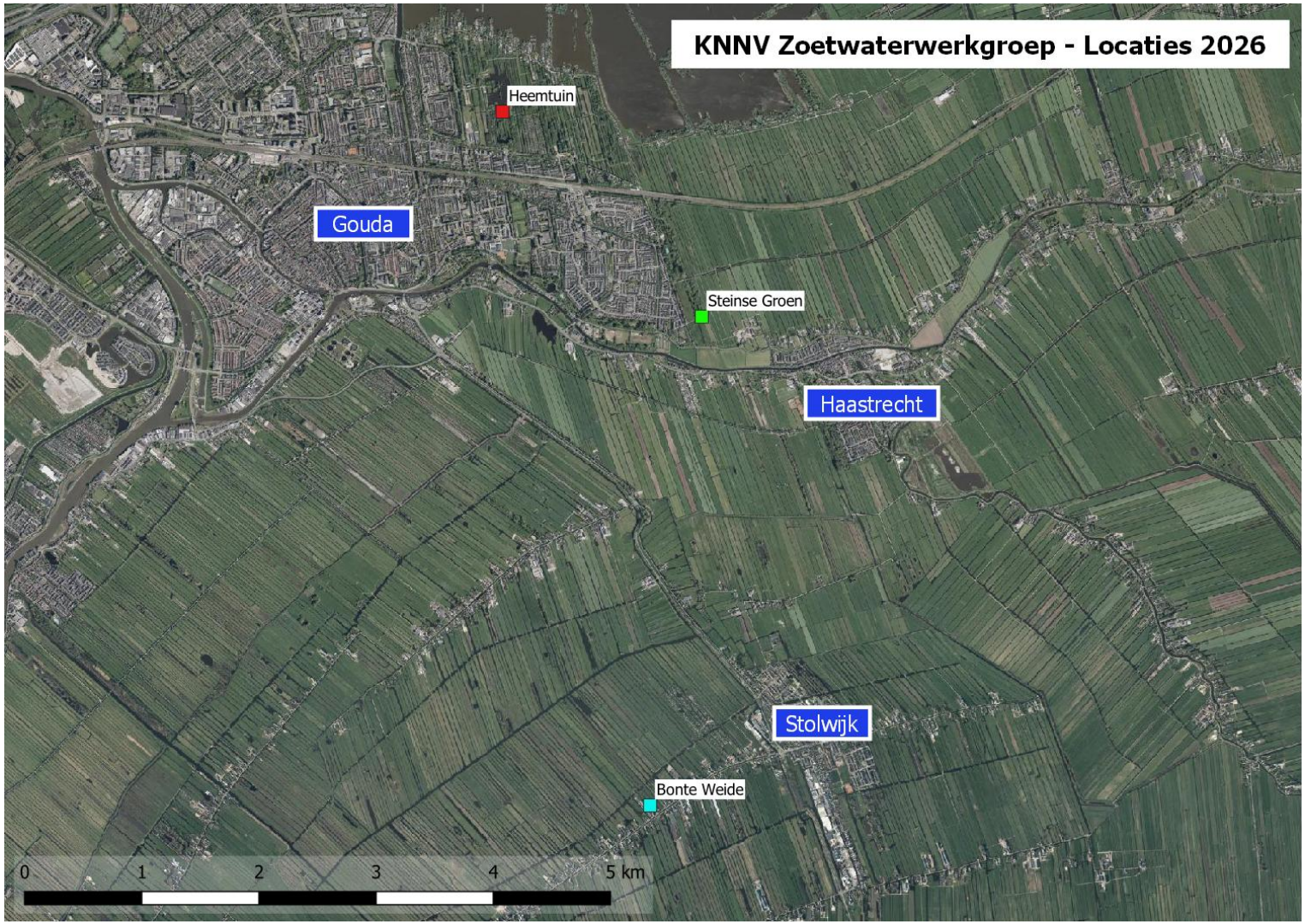
Helaas viel de **(biologische) waterkwaliteit** op de meeste vangplekken nogal tegen: matige kwaliteit. In mei 2025 was de waterkwaliteit van de Heemtuin-locatie bij de steiger nog goed (BBI-score: 8). Opvallend is het zeer lage aantal gevangen **slakkensoorten**: slechts 4 (ter vergelijking: in 2018 maar liefst 18 en in 2025 9 slakken-soorten).

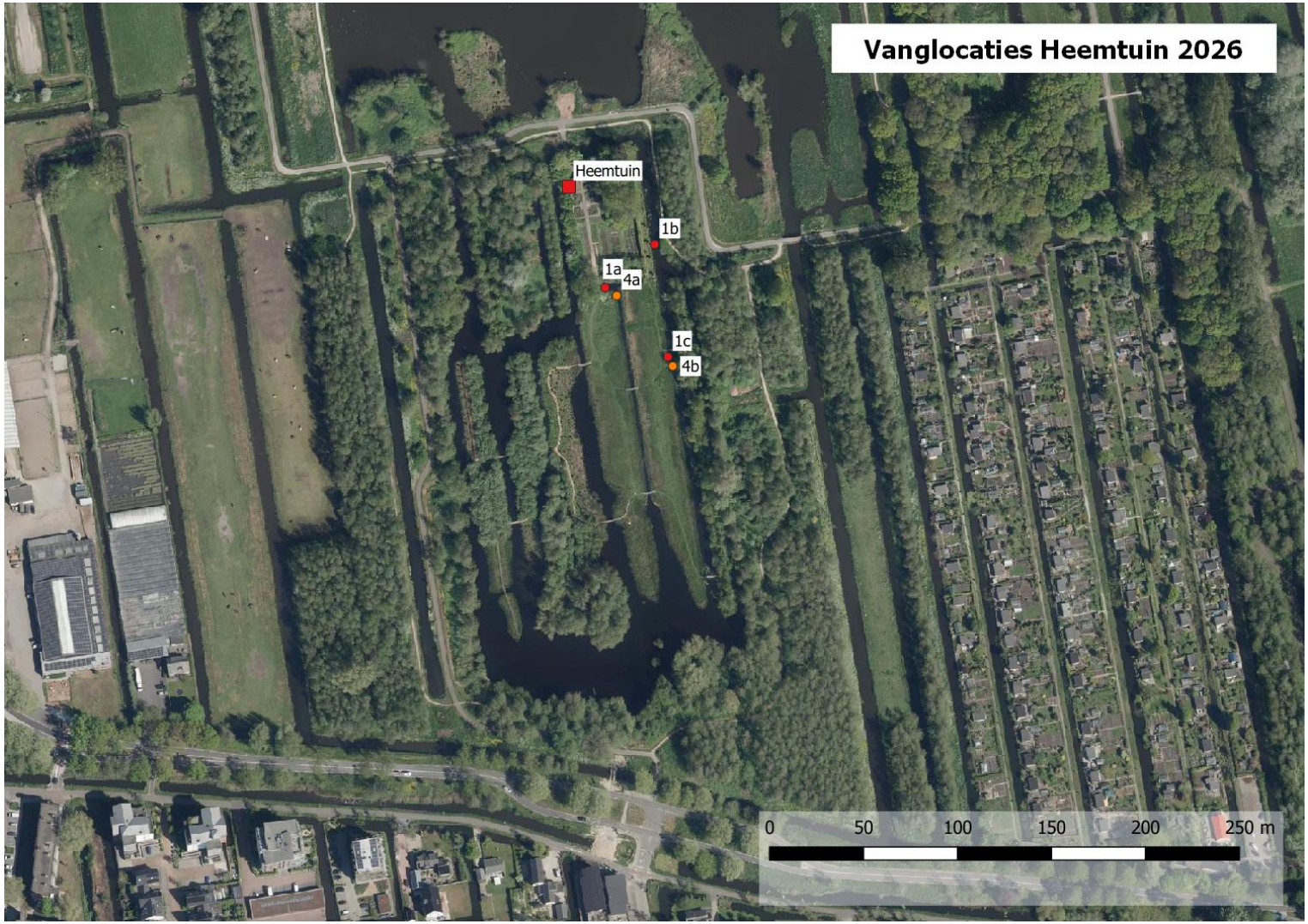
Er zijn ook lijstjes gemaakt van de aangetroffen plantensoorten (zie de tabel). Hieronder: **Grote lisdodde**. Foto: Aart Pijl.

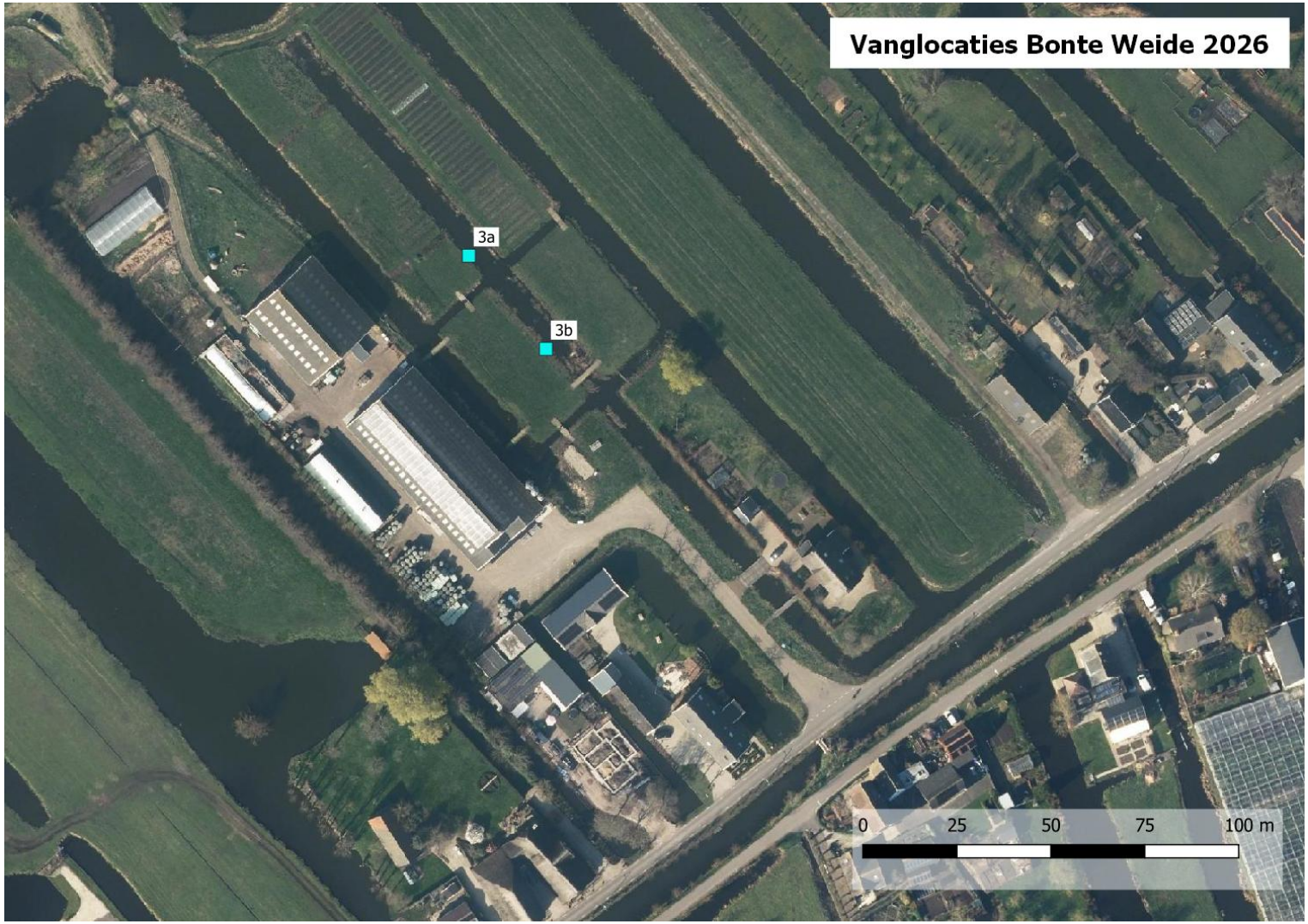
Op de biologische melkgeitenboerderij De Bonte Weide aan de Benedenkerkseweg in Stolwijk zagen we zweefvliegen. Het bleek te gaan om de **Bosbijvlieg**. Foto: Annemarie van Putten. Hieronder: de soortzoeker Nederlandse bijvliegen.
https://determineren.nederlandsesoorten.nl/linnaeus_ng/app/views/matrixkey/index.php?epi=174

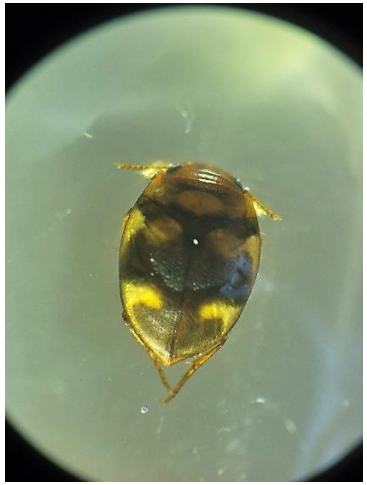
Dirk-Jan Saaltink heeft op de volgende luchtfoto's de **vanglocaties** aangegeven. Zie ook **blz. 16**.

Vanglocaties Heemtuin 2026
Heemtuin
1b
1a
4a
1c
4b
0
50
100
150
200
250 m

Vanglocatie Steinse Groen 2026
2
0
25
50
75
100 m

Vanglocaties Bonte Weide 2026
3a
3b
0
25
50
75
100 m

Dirk-Jan Saaltink maakte deze foto van een in een sloot op De Bonte Weide gevangen kevertje. Het betreft een imago van de waterkever ***Hydrovatus cuspidatus*** (familie Dytiscidae = Waterroofkevers, subfamilie Hydroporinae). Het insect is tijdens de inventarisatie in ons schepnet beland en wel in het gedeelte van de sloot met de natuurlijke oever. Van het geslacht *Hydrovatus* komen wereldwijd vele tientallen soorten voor, maar in Europa slechts 3. In Nederland vinden we 1 soort. Dit genus wordt met name in tropische gebieden aangetroffen. *H. cuspidatus* leeft doorgaans tussen wortels van riet, lisdodde, etc. of in de modder. Het kevertje is 2,5 tot 3 mm lang en in “De waterkevers van Nederland”, een K.N.N.V.-uitgave, staat, dat het een erg trage soort is. Het dieet bestaat o.a. uit muggenlarven, haftennimfen, watervlooien, eenoogkreeftjes en kleine zoetwaterborstelwormen. Soms wordt aas gegeten. De larven zijn uitsluitend predatoren, die hun prooi via holle kaken injecteren met spijs-verteringssappen en vervolgens de voedselbrij opzuigen. De soort is in ons land de laatste jaren in aantal toegenomen, hetgeen o.a. veroorzaakt is door hogere temperaturen. Het areaal is in noordwaartse richting opgeschoven, inmiddels zelfs tot in Denemarken en het zuiden van Zweden.

Heemtuin, locatie 1a, 26 april. Op de achtergrond is een hooiruiter te zien. Een hooiruiter biedt een schuilplek aan insecten, muizen en wezeltjes.

Heemtuin, locatie 1b, 26 april. Foto: Aart Pijl.

Heemtuin, locatie 1c, 26 april. Slakkeneitjes op een blad van Gele plomp. Foto: Aart Pijl.

Links boven: Steinse Groen, 17 mei. Foto: Aart Pijl.

Rechts boven en links onder: De Bonte Weide, 11 juli. Foto’s: Aart Pijl.

De Bonte Weide, 11 juli. Foto: Aart Pijl.

De Bonte Weide, 11 juli. Determineren van de gevangen waterdiertjes. Foto: Aart Pijl.

Bezig met het determineren van een plantensoort (De Bonte Weide, 11 juli). Foto: Aart Pijl.

Heemtuin (locatie 4a), 20 september. Foto: Aart Pijl.

Heemtuin (locatie 4b), 20 september. Foto’s: Aart Pijl.

Heemtuin, 20 september. Foto: Aart Pijl.

In de onderstaande tabel zijn de door ons gevangen waterdiertjes en aangetroffen plantensoorten vermeld.

Zie de vanglocaties op de luchtfoto's (blz. 2 t/m 5).
1a = sloot in de Heemtuin in de Goudse Hout (bij de steiger), 26 april
1b = sloot in de Heemtuin, 26 april
1c = sloot in de Heemtuin, 26 april
2 = sloot in het Steinse Groen, 17 mei
3a = sloot met standaardoever op biologische melkgeitenboerderij De Bonte Weide, Stolwijk, 11 juli
3b = sloot met natuurlijke, aflopende oever op De Bonte Weide, 11 juli
4a = sloot in de Heemtuin in de Goudse Hout (bij de steiger), 20 september
4b = sloot in de Heemtuin, 20 september
O = habitat oevervegetatie
B = habitat bodemvegetatie
+ = aangetroffen
- = niet aangetroffen

TAXONOMISCHE EENHEID (DIERGROEP OF -SOORT)	1a	1b	1c	2	2	3a	3b	4a	4b
	O	O	O	O	B	O	O	O	O
Naididae (zoetwaterborstelwormenfamilie)	+	+	+	+	+	-	-	-	-
Lumbriculidae (zoetwaterborstelwormenfamilie)	-	+	-	-	-	-	-	+	-
Larve van Driehoeksmossel (*Dreissena polymorpha*)	-	-	-	-	-	+	-	-	-
Ovale kapslak = Kapslak (*Acroloxus lacustris*)	-	-	+	-	-	-	+	-	+
Puntige blaashoren (*Physella acuta*)	-	-	-	-	+	+	+	+	+
Bronblaashoren (*Physa fontinalis*)	-	-	-	-	-	-	-	-	+
Poelslak (*Lymnaea* sp.)	-	+	-	-	-	-	-	-	-
Slakkeneitjes op blad van Gele plomp	-	-	+	-	-	-	-	-	-
Vlokreeften, fam. Gammaridae	-	-	-	-	+	+	+	+	+
Amerikaanse vlokreeft (*Crangonyx pseudogracilis*), een exoot	-	-	-	-	-	-	-	+	-
Zoetwaterpissebed (fam. Asellidae)	+	-	-	+	-	-	-	-	-
Juveniel rivierkreeftje (fam. Cambaridae of fam. Astacidae)	-	-	-	-	-	-	-	+	-
Watermijten (Hydrachnidia, oud: Hydracarina)	+	+	+	-	-	-	-	-	-

Bootsmannetjes = Ruggenzwemmers (*Notonecta*: 6 soorten in Ned.)	+	+	+	+	+	-	+	-	-
Schaatsenrijders (fam. Gerridae, *Gerris* soortenrijkste geslacht)	-	-	-	-	+	-	-	+	-
Corixa (duikerwantsengeslacht)	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Cymatia (duikerwantsengeslacht)	-	-	-	+	+	-	-	-	-
Sigara (duikerwantsengeslacht)	-	-	-	-	-	+	+	+	-
Zwemwants = Platte waterwants (*Ilyocoris cimicoides*), imago	-	-	-	-	-	+	-	-	-
Duikerwantsnimfen (fam. Corixidae: ± 30 soorten)	-	-	-	-	+	-	+	-	-
Dwerglopertjes (*Microvelia*)	-	-	-	-	+	+	-	+	-
Waterpieptor = Modderkever (*Hygrobia hermanni*), imago	-	-	-	-	+	-	-	-	-
Larve van Waterpieptor (enige *Hygrobia*-soort in Europa)	-	-	-	-	-	+	-	-	-
Waterroofkevers (fam. Dytiscidae), imagines (volwassen insecten)	-	-	+	-	-	+	+	-	-
Waterroofkevers, larven	-	-	+	+	-	+	+	+	-
Hydrovatus cuspidatus (Dytiscidae, subfam. Hydroporinae), imago	-	-	-	-	-	-	+	-	-
Watertredersoort (fam. Watertreders, Haliplidae), imago	-	-	-	-	-	-	-	+	-
Haftennimfen, genus (geslacht) *Caenis* (nimfen: geen popstadium)	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Haftennimfen, genus *Cloeon* (*Cloeon dipterum* algemeenste soort)	+	+	-	-	+	-	+	+	+
Muggenpop, familie niet kunnen bepalen	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Pop van een meniscusmug (fam. Dixidae)	-	+	-	+	-	-	-	-	-
Meniscusmuglarven (fam. Dixidae)	-	-	-	-	+	-	-	-	-
Pop van een pluimmug (fam. Chaoboridae)	-	-	-	+	-	-	-	-	-
Pluimmuglarven (doorzichtig, 2 paar luchtkamers: stijgen en dalen)	-	-	-	+	+	-	-	-	-
Larven van familie Chironomidae (vedermuggen) zonder tubuli	+	-	+	-	+	-	+	+	+
Chironomidae-larven met tubuli (spelen rol bij zuurstofvoorziening)	-	-	-	-	+	-	+	+	+
Steekmuglarven (fam. Culicidae)	-	-	-	-	+	-	-	+	-
Pop van steekmug (Culicidae sp.)	-	-	-	-	-	-	+	-	-
Nimfen van het geslacht *Coenagrion* (waterjuffers)	+	-	-	-	-	-	-	-	-

Nimfen van Lantaarntje (*Ischnura elegans*)	-	+	-	-	-	+	+	+	+
Nimf van Roodoogjuffer (*Erythromma* sp.)	-	-	-	-	-	-	+	-	+
Juffernimfen, geslacht/soort niet vastgesteld	-	-	-	-	+	-	+	-	-
Eenoogkreeftjes (Cyclopoida)	+	+	+	+	+	+	-	-	+
Watervlooien (Cladocera)	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Mosselkreeftjes (klasse Ostracoda, orde Podocopida)	-	-	+	-	-	+	+	+	+
2 kikkervisjes	-	-	+	-	-	-	-	-	-

Waterkwaliteit:

- **Heemtuin, 1a, 26 april: BBI-score 5 (matige kwaliteit)**
- **Heemtuin, 1b, 26 april: BBI-score 5 (matige kwaliteit)**
- **Heemtuin, 1c, 26 april: BBI-score 5 (matige kwaliteit)**
- **Steinse Groen (2), 17 mei: BBI-score 7 (goede kwaliteit)**
- **De Bonte Weide, gedeelte van de sloot met standaardoever (3a), 11 juli: BBI-score 5 (matige kwaliteit)**
- **De Bonte Weide, gedeelte van de sloot met natuurlijke oever (3b), 11 juli: BBI-score 6 (matige kwaliteit)**

3a en 3b: de zelfde sloot, BBI-score van de sloot - 3a + 3b - : 7 (goede kwaliteit)

- **Heemtuin, 4a, 20 september: BBI-score 6 (matige kwaliteit)**
- **Heemtuin, 4b, 20 september: BBI-score 5 (matige kwaliteit)**

De BBI-score (BBI = Belgische Biotische Index) wordt bepaald door: het ● aantal systematische eenheden (dat zijn die taxonomische eenheden - geslachten, families, etc. - die meedoen bij de berekening van de BBI) en het ● aantal systematische eenheden (SE) met de laagste TK. TK = tolerantieklasse: hoe hoger het cijfer hoe beter een organisme bestand is tegen watervervuiling en hoe lager het cijfer hoe slechter bepaalde waterdiertjes tegen waterverontreiniging kunnen. Voorbeelden: larven van het genus *Eristalis* (familie der Zweefvliegen), rattenstaartlarven genoemd, kunnen in sterk vervuild, zeer zuurstofarm water leven, doordat ze een uitschuifbaar adembuisje ("rattenstaart") hebben, waardoor ze atmosferische lucht kunnen inademen; zij hebben TK7, terwijl kokerjuffers (schietmotlarven) met een

kokertje alleen in heel zuiver water kunnen overleven en TK2 hebben. De BBI kent een zestal ● waterkwaliteitsklassen, van uiterst slecht oftewel biologisch dood (0) en zeer slecht (1 en 2) t/m zeer goed (9 en 10).

AANGETROFFEN PLANTENSOORTEN

PLANTENSOORT	HEEMTUIN	STEINSE GROEN	DE BONTE WEIDE
Akkerdistel	-	-	+
Akkerkers	-	-	+
Basterdwederiksoort	-	-	+
Bitterzoet	+	-	-
Boerenwormkruid	-	-	+
Brandnetelsoort	-	-	+
Brunel	-	-	+
Duizendblad	-	-	+
Echte koekoeksbloem	-	-	+
Els	+	-	+
Egelboterbloem	-	-	+
Egelskopsoort (*Sparganium* sp.)	-	-	+
Fluitenkruid	+	+	-
Gele lis	+	+	-
Gele maskerbloem *	-	-	+
Gele plomp	+	-	+
Gewone berenklauw	+	-	-
Gewone engelwortel	-	-	+
Gewone hoornbloem	-	-	+
Gewone margriet	-	-	+
Gewoon nagelkruid	-	-	+

Glanzig fonteinkruid	**+**	**-**	**-**
Grote brandnetel	**+**	**+**	**-**
Groot akkerscherm	**-**	**-**	**+**
Grote kaardenbol	**-**	**-**	**+**
Grote kattenstaart	**+**	**-**	**+**
Grote lisdodde	**+**	**-**	**+**
Grote weegbree	**-**	**+**	**-**
Haagwinde	**+**	**-**	**+**
Harig wilgenroosje	**-**	**-**	**+**
Hondsdraf	**+**	**+**	**+**
Keizerskaars	**-**	**-**	**+**
Klaproossoort (*Papaver* sp.)	**-**	**-**	**+**
Kleefkruid	**+**	**-**	**-**
Kleine watereppe	**-**	**+**	**-**
Klein kroos	**+**	**-**	**-**
Klein streepzaad	**-**	**-**	**+**
Knoopkruid	**-**	**-**	**+**
Koninginnekruid (Leverkruid)	**+**	**-**	**+**
Kruipende boterbloem	**-**	**+**	**+**
Lenteklokje	**+**	**-**	**-**
Look-zonder-look	**+**	**-**	**-**
Madeliefje	**+**	**-**	**-**
Mariadistel	**+**	**-**	**-**
Meidoorn (*Crataegus* sp.)	**+**	**-**	**-**
Melganzevoet	**+**	**-**	**-**

Melkdistel	-	-	+
Moerashyacint	-	-	+
Moerasrolklaver	-	-	+
Moerasvergeet-mij-nietje	-	-	+
Ooievaarsbek (Moeras-?)	-	-	+
Overblijvende ossentong	+	-	-
Paardenbloem	+	-	-
Paarse dovenetel	+	-	-
Pastinaak	-	-	+
Peen (Wilde peen)	+	-	+
Perzikkruid	+	-	-
Pinksterbloem	+	-	-
Pitrus	-	-	+
Polei	-	-	+
Raapzaad	+	+	-
Reukeloze kamille	-	-	+
Ridderzuring	-	-	+
Riet	+	-	+
Robertskruid	+	-	-
Rode klaver	-	-	+
Scherpe boterbloem	+	-	-
Sint-Janskruid	-	-	+
Smalle weegbree	-	-	+
Smeerwortel	+	-	-
Tuinmelde (verwilderd)	+	-	-

Vergeet-mij-nietje (*Myosotis* sp.)	**+**	**-**	**-**
Walstro-soort (*Galium* sp.)	**-**	**-**	**+**
Wateraardbei	**+**	**-**	**-**
Watermunt	**+**	**-**	**+**
Waterviolier	**-**	**+**	**-**
Waterzuring	**+**	**-**	**-**
Wilde bertram	**-**	**-**	**+**
Witte klaver	**-**	**-**	**+**
Wolfspoot	**-**	**-**	**+**
Zomprus **	**-**	**-**	**+**
Zwanenbloem	**-**	**-**	**+**

*** De Gele maskerbloem wordt beschouwd als een invasieve exoot. De soort is afkomstig uit de Rocky Mountains.**

**** Info en veel afbeeldingen: https://wilde-planten.nl/zomprus.htm**

Aart Pijl, namens de werkgroep Zoetwaterbiologie van de K.N.N.V.-afdeling Gouda e.o.
--- 30 oktober 2026 ---